

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ, ЕКСТРЕМІЗМУ, СЕПАРАТИЗМУ ТА НЕЛЕГАЛЬНІЙ МІГРАЦІЇ

Шаблистий Володимир Вікторович

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри кримінального права
та кримінології Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ФАКТОРИ ПРОТИДІЇ ПРОЯВАМ СЕПАРАТИЗМУ, ЕКСТРЕМІЗМУ ТА НЕЗАКОННІЙ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Прагнення до повної керованості розвитком людини та суспільства в СРСР дуже часто супроводжувалися цілеспрямованим постійним впливом на колективну свідомість. Соціально корисним вважалося протиставлення «загниваючої буржуазної капіталістичної» ідеології з комуністичною. Втручання держави у всі сфери суспільного життя аж до сімейних (інтимних) відносин вважалося нормою. З «молоком матері» кожному члену соціалістичного устрою країни прививалося нестримне бажання протиставляти себе будь-яким віянням, що суперечать офіційно проголошеними єдиними та правильними. Фактично канонізувалися взірці ідеальних матері, батька, робітника, колгоспника тощо.

Можливо, наведене в тому числі стало підґрунтям сучасних проявів сепаратизму та екстремізму на пострадянському просторі. Можливо, тому що майже двом поколінням різних націй та народностей постійно насаджувалася ідеологія протиставлення, постійно стимулювався розвиток антагоністичних проявів.

Події протягом останніх років в Україні стали визначальними для ідентифікації кожного із нас як свідомого громадянина, здатного захистити найдорожче – своїх рідних та близьких, свій дім, Вітчизну. Слід вести мову про появу нового покоління, яке позбавлене на підсвідомому рівні протиставляти себе всьому тому, що не вписується в ієрархію власних цінностей.

Звичайно, найгрубішим проявом ідеології протиставлення є екстремізм та деякі супутні йому прагнення.

Окремі вчені навіть виділяють новий мотив вчинення злочинів проти життя та здоров'я людини – українофобія – як одна з форм нетерпимості, що знаходить свій прояв у ворожому ставленні, ненависті, страху до українців та всього українського, а також систему поглядів, що її обґрунтовує.

Згідно з Положенням про єдину державну систему запобігання, реагування і припинення терористичних актів та мінімізації їх наслідків, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 2016 року № 92, залежно від наявної інформації про загрозу вчинення або вчинення терористичного акту в Україні встановлюються такі рівні терористичних загроз:

«сірий (можлива загроза)» – за наявності факторів (умов), що сприяють вчиненню терористичного акту;

«синій (потенційна загроза)» – за наявності інформації, що потребує підтвердження, про підготовку до вчинення терористичного акту;

«жовтий (імовірна загроза)» – за наявності достовірної (підтвердженої) інформації про підготовку до вчинення терористичного акту;

«червоний (реальна загроза)» – у разі вчинення терористичного акту.

Не можливо не відмітити, що такий нормативно-правовий акт з'явився в Україні лише на початку 2016 року. Більш того, Законом України № 1207-VII від 15 квітня 2014 року «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (із змінами, внесеними згідно із Законом № 1237-VII від 06.05.2014, ВВР, 2014, № 27, ст. 905) Кримінальний кодекс України доповнений статтею 332–1 (Порушення порядку в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї). Станом на вересень 2016 року є приблизно 20 обвинувальних вироків за цією статтею, проте всі вони стосуються переправлень продуктів харчування на тимчасово окуповану територію України. Виникає питання про доцільність кримінальної відповідальності за такі діяння.

Враховуючи викладене, ниці людські прагнення до відокремлення та схильність до крайніх заходів щодо їх реалізації (протиставлення себе прогресивній частині людства) було можливим завдяки постійному впливу держави на кожного члена суспільства. Чи не головну роль тут відігравало «правильне» виховання.

Отже, виховання людини у дусі толерантності може стати одним із найдієвіших заходів, системоутворюючим фактором протидії проявам екстремізму як прихильності до крайніх поглядів та переконань та проявам сепаратизму як прагненню до відокремлення. Разом з тим, поблажливе, терпиме ставлення до чийось думок, поглядів, вірувань немислиме без цілеспрямованого впливу на духовну сферу людини з метою невпинного розвитку в ній почуття відповідальності, почуття жалю (співчуття) та здатності поважати (шанувати). Більш того, тут слід вести мову про виключно моральне виховання, яке через сукупність об'єктивних та суб'єктивних чинників стримує або, навпаки, штовхає на різні форми девіації.

У сучасному суспільстві нам слід поступово переглянути своє ставлення до оточуючих з їх позитивними рисами і вадами та однозначно, як догму, бачити у «не такому як всі» перш за все людину, у якої є свої переконання, постійне неврахування яких може призвести до непоправних наслідків – повернення до однаковості в усьому.